

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)
 - 2.1.1 โครงสร้างหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)
 - 2.1.2 โครงสร้างหลักสูตร กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
 - 2.1.3 จุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
 - 2.1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
- 2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 2.2.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 2.2.2 ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง
 - 2.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจทางการเรียน
 - 2.3.1 ความหมายของความสนใจ
 - 2.3.2 ลักษณะ ชนิดและสาเหตุของความสนใจ
 - 2.3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจทางการเรียน
- 2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน
 - 2.4.1 ความหมายของนิสัยทางการเรียน
 - 2.4.2 ลักษณะของนิสัยทางการเรียน
 - 2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน
- 2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติทางการเรียน
 - 2.5.1 ความหมายของเจตคติทางการเรียน
 - 2.5.2 องค์ประกอบและลักษณะของเจตคติทางการเรียน
 - 2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติทางการเรียน

2.6 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.6.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.6.2 องค์ประกอบและการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

2.1.1 โครงสร้างหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดหลักการไว้ว่า เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต และมุ่งสร้างเอกภาพของชาติ โดยมีเป้าหมายหลักร่วมกัน แต่ให้ท้องถิ่นมีโอกาสพัฒนาหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535)

ในหลักสูตรได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้ คือ การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทของตน ในฐานะพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็น และครองชีวิตอย่างสงบสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535)

จุดมุ่งหมายดังกล่าวนี้ จำแนกเป็นลักษณะย่อยๆ 8 ข้อ เพื่อมุ่งหวังในการพัฒนาคุณลักษณะของเด็กที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมไทย เนื้อหาสาระและมวลประสบการณ์ จัดตามความเหมาะสมและยืดหยุ่นตามพัฒนาการของเด็ก แบ่งเป็น 3 ช่วง ช่วงละ 2 ปี คือ ประถมศึกษาปีที่ 1-2 ประถมศึกษาปีที่ 3-4 และประถมศึกษาปีที่ 5-6 มวลประสบการณ์ที่กำหนดให้มี 5 กลุ่มประสบการณ์ เพื่อให้เด็กเรียนเกิดการเรียนรู้ คือ

2.1.1.1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วยวิชาภาษาไทย และวิชาคณิตศาสตร์

2.1.1.2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ไขปัญหาของชีวิตและสังคมโดยเน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อดำรงอยู่ และการดำเนินชีวิตที่ดี

2.1.1.3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมลักษณะนิสัย ค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรม เพื่อนำไปสู่การมีบุคลิกภาพที่ดี

2.1.1.4 กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงาน และความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ

2.1.1.5 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ว่าด้วยกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน สำหรับกลุ่มประสบการณ์พิเศษในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนอาจเลือกกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในกลุ่มประสบการณ์ทั้ง 4 หรือ เลือกกิจกรรมอื่นตามความสนใจของผู้เรียน

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นกระบวนการมากกว่า โครงสร้างความรู้ของหลักสูตร มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ ค่านิยม และการจัดการ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ สามารถคิดและแก้ปัญหา เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ หลักสูตรฉบับปรับปรุงนี้ เปิดโอกาสให้ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียน ขณะเดียวกันก็มุ่งเน้นให้หลักสูตรเป็นค้ำประกันการปรับปรุงการเรียนการสอนด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต นับว่ามีความสำคัญอย่างมาก เพราะเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่มุ่งสอนให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาชีวิตและสังคม เพื่อการดำรงชีวิต ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535) ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ดังนี้

2.1.2 โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

การกำหนดโครงสร้าง และเนื้อหาสาระของหลักสูตร กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับผู้เรียนในช่วงอายุ 6-11 ปี ในโรงเรียนประถมศึกษา ควรคำนึงถึงคุณภาพมากกว่าปริมาณ โดยจัดเนื้อหาสาระที่สำคัญ และทักษะกระบวนการต่างๆที่จำเป็น และเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

สำหรับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียน สามารถศึกษาหาความรู้ และเพิ่มพูนประสบการณ์ ให้กว้างขวาง
เพียงพอแก่การพัฒนาชีวิตของตนเอง ครอบครัวและสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต หลักสูตรกลุ่ม
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตได้พัฒนาขึ้นตามแนวคิด และแนวทางดังกล่าวข้างต้น โดยจัดทำเป็น
หน่วย เริ่มจากตัวผู้เรียนและขยายขอบเขตกว้างขวางขึ้นตามวัยและระดับชั้น

แผนภูมิโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ป. 1-2	ป. 3-4	ป. 5-6
-หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต	-หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต	-หน่วยที่ 1 สิ่งมีชีวิต
-หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน	-หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน	-หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน
-หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา	-หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา	-หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา
ตัวเรา		
-หน่วยที่ 4 ชาลิไทย	-หน่วยที่ 4 ชาลิไทย	-หน่วยที่ 4 ชาลิไทย
-หน่วยที่ 5 ชั่ว เหตุการณ์ และวันสำคัญ	-หน่วยที่ 5 การทำมาหากิน	-หน่วยที่ 5 การทำมาหากิน
	-หน่วยที่ 6 พลังงาน และสารเคมี	-หน่วยที่ 6 พลังงานและสารเคมี
	-หน่วยที่ 7 จักรวาลและอวกาศ	-หน่วยที่ 7 จักรวาลและอวกาศ
	-หน่วยที่ 8 ชั่ว เหตุการณ์ และวันสำคัญ	-หน่วยที่ 8 ประเทศเพื่อนบ้าน
		-หน่วยที่ 9 ประชากรศึกษา
		-หน่วยที่ 10 การเมืองและการปกครอง
		-หน่วยที่ 11 ชั่ว เหตุการณ์ และวันสำคัญ

ทั้งนี้โดยมีเนื้อหาสาระแบ่งออกเป็นหน่วยย่อยต่างๆ มีคำอธิบายเนื้อหาสาระของแต่ละหน่วยย่อยที่สอดคล้องกัน ระหว่างกิจกรรมหรือทักษะกระบวนการ เนื้อหาและจุดประสงค์ของหน่วยย่อยนั้นๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2534)

2.1.3 จุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

2.1.3.1 เพื่อให้มีความเข้าใจพื้นฐานและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ในด้านสุขภาพอนามัยทางร่างกายและจิตใจทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม

2.1.3.2 มีความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับสังคมและธรรมชาติ มีนิสัยใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ

2.1.3.3 สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

2.1.3.4 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สามารถนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

2.1.3.5 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

2.1.3.6 มีความเข้าใจ เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

2.1.3.7 เข้าใจหลักของการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบปฏิบัติในขอบเขตแห่งสิทธิเสรีภาพ

2.1.3.8 มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและความเป็นเอกราชของชาติ เทอดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

2.1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ควรให้มีการยืดหยุ่นตามสภาพของท้องถิ่น คาบเวลาเรียนสำหรับแต่ละเรื่อง ควรเหมาะสมกับเนื้อหา ทักษะกระบวนการต่างๆ ที่มุ่งฝึกให้สอดคล้องกับวัยและระดับชั้น ความสนใจของผู้เรียน และควรใช้เวลาให้คุ้มค่าตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ ควรให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ อันเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ใช่เพียงแค่การฟังบรรยาย หรืออ่านหนังสือจบเล่มเท่านั้น ผู้สอนควรระลึกเสมอว่าการให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ก็เพื่อฝึกทักษะกระบวนการ ซึ่งเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้ในชั้นต่อไป ทั้งในแง่ของการศึกษา

เพื่อชีวิต การแก้ปัญหา การตัดสินใจและการศึกษาในชั้นที่สูงขึ้น ดังนั้นเวลาเรียนที่กำหนด จึงควรมานำใช้เพื่อการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในความหมายดังกล่าวอย่างแท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2534)

2.2 เลกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.2.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

Atkinson (1964) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่า เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรู้ว่าการกระทำของตน จะต้องได้รับการประเมินจากตนเองหรือบุคคลอื่น โดยเทียบเคียงกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม ผลจากการประเมินอาจเป็นที่พอใจเมื่อกระทำจนสำเร็จ หรือไม่พอใจเมื่อกระทำไม่สำเร็จก็ได้

McClelland (1969) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่า หมายถึง ความปรารถนาที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยพยายามแข่งขันกับมาตรฐาน อันดีเลิศ มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อล้มเหลว

พรณี ชูทัช (2522) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าหมายถึง ความต้องการทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วง

พรณทิวา รุจิพร (2523) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึง แรงจูงใจที่อยากจะทำประสบความสำเร็จ คนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นคนที่มีแนวโน้มที่จะทำอะไรให้ดีที่สุด เพื่อไปให้ถึงจุดหมาย ที่วางไว้ มีผลงานที่ได้มาตรฐาน

เมธี โพธิพัฒน์ (2523) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึง ความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จ และเกิดความเชี่ยวชาญในงานที่ซับซ้อน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ต้องการอิสระในการแสดงออก มีความรู้สึกลังการชัยชนะในการแข่งขัน หรือดีเด่นกว่าเพื่อน เพื่อให้เท่าเทียมมาตรฐานที่ตั้งไว้ พฤติกรรมของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงนั้น อาจสังเกต ได้จากการกระทำต่างๆ เพราะบุคคลประเภทนี้มักมีความรับผิดชอบสูง ชอบเป็นผู้กล้าเสี่ยง สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

อาวี พันธุ์มี (2534) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นความปรารถนา ของบุคคลที่จะกระทำกิจกรรมต่างๆ ให้ดีและประสบผลสำเร็จ

สรวงศ์ โฉมตระกูล (2536) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นแรงขับ ให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรม ที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตาม มาตรฐานความเป็นเลิศ (Standard of Excellence) ที่ตนเองตัวเองตั้งไว้

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หมายถึง แรงผลักดันหรือความปรารถนา ของบุคคลที่จะประกอบพฤติกรรม หรือกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ได้รับความสำเร็จ โดยตั้ง ความหวังไว้สูง และมีแนวโน้มที่จะกระทำอะไรให้ดีที่สุด เพื่อไปให้ถึงจุดหมายที่ตั้งไว้ มีความ พยายามเมื่อกระทำสำเร็จ และไม่พอใจเมื่อกระทำไม่สำเร็จ บุคคลเหล่านี้มักมีความรับผิดชอบสูง และชอบเป็นผู้นำ

2.2.2 ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง

McClelland (1969) ได้กำหนดลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ไว้ดังนี้

- 1) มุ่งที่จะกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จมากกว่าทำเพื่อหลีกเลี่ยงความล้มเหลว
- 2) มักจะเลือกทำสิ่งที่เป็นไปได้ และเหมาะสมกับความสามารถของเขา
- 3) คิดว่าทุกสิ่งจะสำเร็จลงได้ด้วยความตั้งใจจริง และจากการทำงานอย่างจริงจัง ไม่ใช่เกิดจากโอกาส และไม่เชื่อในสิ่งมหัศจรรย์
- 4) ทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุมาตรฐานของตนเอง ไม่มีจุดมุ่งหมายที่เป็นรางวัลหรือ ชื่อเสียง

พรณี ชูชัย (2522) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง คือ

- 1) เป็นผู้มีความทะเยอทะยานสูง พยายามที่จะเอาชนะความล้มเหลวต่าง ๆ เพื่อที่จะไปให้ถึง จุดหมายปลายทาง

- 2) เป็นผู้มีความมั่นใจ

- 3) เป็นผู้ที่ตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง

Hermans (1970 : อ้างถึงใน สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2538) สรุปลักษณะสำคัญ

10 ประการ ของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงคือ

- 1) เป็นผู้มีความทะเยอทะยานสูง

- 2) มีความหวังสูงในการประสบความสำเร็จในการทำงาน

- 3) มีความมั่นใจพยายามที่จะได้เข้าไปสู่สถานภาพทางสังคมที่สูงขึ้น

- 4) มีความมานะอดทนต่อการทำงานที่ยุ่งยากและต้องใช้เวลานาน
 - 5) เมื่องานที่กำลังทำมีอุปสรรคหรือถูกขัดจังหวะก็จะยังมีความพยายามที่จะทำต่อไปจนเสร็จ
 - 6) เป็นผู้ไม่ยอมปล่อยให้ความเวลาผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์และรู้สึกว่าเวลาเป็นสิ่งที่หายาก
 - 7) เป็นผู้ชอบคำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคต
 - 8) ในการเลือกเพื่อนร่วมงาน จะคิดถึงความสามารถของผู้ร่วมงานเป็นอันดับแรก
 - 9) ต้องการรักษาชื่อเสียงของตน โดยไม่ยอมทำงานอย่างสุกเอาเผากิน
 - 10) ต้องการให้เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นด้วยผลงานที่มีประสิทธิภาพของตน
- 2.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ชาวลิต สุธงใหญ่ (2530) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความสนใจในวิชาคณิตศาสตร์ อันเป็นผลจากการสอน วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยชุดการสอนรายวิชาย่อย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2530 จำนวน 2 ห้อง ห้องละ 39 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ แบบทดสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความสนใจต่อวิชาคณิตศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เฉลิม นันทบศรี (2531) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดสังเวช กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดสังเวช กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2531 จำนวน 497 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบสอบถามวัดเจตคติ ต่อวิชาสังคมศึกษา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความสัมพันธ์ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การณี พัฒนศักดิ์วิญญู (2533) ได้ศึกษามลของการใช้ชุดการสอนแนะแนวที่มีผลต่อ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม ปีการศึกษา 2532 จำนวน 350 คน แยกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วันชัย คณิศรโมทนุท (2536) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2535 จำนวน 300 คน เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม 8 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังของนักเรียน แบบสอบถามการมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในคน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สมาธิ ธันดิ อคติบวก 4 และความมุ่งมั่นของผู้อปกครอง ผลการศึกษาปรากฏว่าไม่พบปฏิสัมพันธ์ ระหว่างการมุ่งอนาคต กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สุวิมล อัครรัตนไพโร (2536) ได้ศึกษารูปแบบขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2535 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบทดสอบ 6 ฉบับ แบบสอบถาม 1 ฉบับ ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในรูปที่เป็นสาเหตุโดยทางอ้อม ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตัวแปรที่มีอิทธิพล ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่เป็นสาเหตุโดยอ้อมได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความรู้เดิม

2.3 เลกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจทางการเรียน

2.3.1 ความหมายของความสนใจทางการเรียน

Dewey (1959) กล่าวว่าความสนใจคือความรู้สึกชอบความพอใจที่บุคคลมีต่อ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง แนวความคิดใดความคิดหนึ่ง หรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง

Thorndike and Elizabeth (1969) ได้ให้ความหมายว่า ความสนใจคือแนวโน้มที่จะแสวงหาและเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง

Nunnally (1970) ได้สรุปไว้ว่า ความสนใจ หมายถึง ความชอบในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งโดยเฉพาะ

Good (1973) ให้ความหมายความสนใจว่าเป็นความรู้สึกชอบของคนเราที่แสดงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งความรู้สึกนี้จะมีชั่วขณะหนึ่งหรืออาจมีถาวรต่อไปก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความอยากหรืออยากเห็นของบุคคลนั้นโดยมีอิทธิพลจากประสบการณ์ของเขาเอง

Page and Marshall (1977) กล่าวว่าความสนใจ หมายถึง ความประสงค์ที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมที่เหมาะสมบางอย่างเป็นอาการที่จิตใจเพ่งเล็งกับการเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรืออาการสนุกสนานเพลิดเพลินใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

อบทม สีนภิบาล (2517) ได้ให้ความหมายของความสนใจไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่เกิดจากการชักนำให้เอาใจใส่ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด

สุเมธ สุภาสัย (2523) ได้ให้ความหมายของความสนใจว่า หมายถึงความรู้สึกนึกคิดอย่างเข้มข้น หรือเจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ และความรู้สึกนี้ทำให้บุคคลเอาใจใส่อยากหรืออยากเห็น มีแนวโน้มและพยายามกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่มีต่อสิ่งนั้น

บุญชม ศรีสะอาด (2524) ได้ให้ความหมายของความสนใจว่าหมายถึง การแสดงออกซึ่งความรู้สึกชอบพอ การมีความสนใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ทำให้มีสมาธิในสิ่งนั้น และใช้เวลาให้กับสิ่งนั้นมากขึ้น จึงมีส่วนช่วยให้มีโอกาสที่จะได้รับความสำเร็จในด้านนั้นมากขึ้น

สัณธิ์ ชีรดากร (2526) ได้ให้ความหมายของความสนใจไว้ว่า หมายถึงความรู้สึกหรือทัศนคติ ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ ความรู้สึกนั้นทำให้บุคคลเอาใจใส่และกระทำการจนบรรลุถึงจุดหมายที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น

จรรยา เอี่ยมสะอาด (2527) กล่าวว่าความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีความรักชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง พร้อมทั้งจะทำกิจกรรมที่สนใจนั้นด้วยความตั้งใจเอาใจใส่ เพื่อให้สำเร็จตามความมุ่งหมายของตน

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2528) ได้ให้ความหมายของความสนใจไว้ว่าหมายถึงความรู้สึกที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งความสนใจของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกัน ก็เนื่องมาจาก องค์ประกอบสำคัญๆ ความต้องการ ความถนัด และสภาพแวดล้อมต่างๆ ในสังคมที่ต่างกัน

วนิดา ศิริมาลา (2528) ได้ให้ความหมายของความสนใจว่า หมายถึง ความรู้สึกเอาใจใส่ ความอยากรู้ อยากเห็น สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งแสดงออกโดยการชวนชวน เข้าร่วมมือ ติดตามกิจกรรมต่างๆ และยอมรับในคุณค่าของสิ่งนั้นๆ

สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม (2529) ได้ให้ความหมายของความสนใจไว้ว่า หมายถึง สภาพจิตใจของคนเราที่จดจ่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้สึกอย่างหนึ่งของบุคคลที่เพ่งความใส่ใจไปยังสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ผ่านเข้ามา ทางประสาทสัมผัส ของตนเอง ซึ่งอาจจะเป็นความรัก ความชอบก็ได้ เมื่อบุคคลสนใจสิ่งใดก็มุ่งทำส่วนนั้นให้สำเร็จสมความมุ่งหมายของตนเอง

รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์ (2533) ได้ให้ความหมายของความสนใจไว้ว่า หมายถึง สักยภาพภายในของบุคคล ที่รู้สึกพอใจ ต้องการ อยากรู้ อยากเห็น ค่อย่างหนึ่งสิ่งใด และพยายามจะกระทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ

สุภัททา ปิณฑแพทย์ (2534) ได้ให้ความหมายของความสนใจว่า หมายถึงความโน้มเอียงที่บุคคลจะเลือกหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่ชอบมากกว่าสิ่งอื่น เป็นแรงผลักดันที่กระตุ้นให้บุคคลทำการใดขึ้น ความสนใจแสดงถึงความชอบของบุคคล หรือความรู้สึกของความตั้งใจ หรือความรู้สึกอยากรู้ อยากเห็นเกี่ยวกับบุคคล วัตถุ หรือสิ่งของบางอย่าง

ชุดิมา อุตระกุล (มปป.) ได้ให้ความหมายของความสนใจไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ ทำให้บุคคลเอาใจใส่จดจ่อ หรืออยากรู้ อยากเห็นในสิ่งนั้น มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน ณะเกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น จนสามารถไปทำกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า ความสนใจหมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคล ที่จดจ่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทำให้บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะเลือกทำสิ่งนั้น มากกว่าสิ่งอื่น เอาใจใส่ อยากรู้ อยากเห็น อยากเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ เมื่อบุคคลสนใจสิ่งใดก็จะพยายามทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุจุดหมาย ที่มีต่อสิ่งนั้น และความสนใจยังเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานและการศึกษา

2.3.2 ลักษณะ ชนิด และสาเหตุของความสนใจ

วณิช บรรจงและคนอื่น ๆ (2516) ได้กล่าวถึงลักษณะของความสนใจไว้ว่า

1) ความสนใจเป็นความรู้สึกหรือเจตคติที่เข้มข้นอยู่ในวงแคบ คือ คนเราจะต้องมีความสนใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นอย่าง ๆ ไป

2) ความสนใจเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล คนหนึ่งอาจมีความสนใจต่อสิ่งหนึ่ง แต่คนอื่นอาจจะไม่สนใจสิ่งนั้นเลยก็ได้

3) ความสนใจทำให้เราเอาใจใส่จดจ่อต่อสิ่งที่คนสนใจ

4) เมื่อเกิดความสนใจต่อสิ่งใดแล้ว คนย่อมมีความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งต่อสิ่งนั้น เช่น ต้องการออกรู้ให้มากขึ้น ต้องการทำเป็น

5) คนย่อมมีความมุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จตามความมุ่งหมาย ถ้าคนนั้นมีความสนใจต่อสิ่งนั้น

อบรม สนิทบาล (2517) ได้แบ่งชนิดของความสนใจไว้ดังนี้

1) ความสนใจภายใน เกิดขึ้นเองกับบุคคลตามธรรมชาติ คล้ายสัญชาตญาณ รู้สึกพอใจ และสนใจอยากคิดอยากทำ เพราะการกระทำนั้นไปช่วยตอบสนองความต้องการที่บุคคลรู้สึกว่าเป็นจะต้องทำให้สำเร็จไป

2) ความสนใจภายนอก เกิดขึ้นภายหลังหรือเป็นสิ่งที่ชอบปฏิบัติ และถือว่าเป็นสิ่งที่ดี และยิ่งได้กล่าวถึงลักษณะของความสนใจไว้ว่า

- 1) ความสนใจเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในบุคคล เนื่องจากถูกชักนำโดยสิ่งแวดล้อมต่างๆ
- 2) ความสนใจของแต่ละบุคคลมีความเข้มข้นแตกต่างกัน
- 3) ความสนใจที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ย่อมเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์
- 4) บุคคลย่อมมีความสนใจต่อสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป
- 5) ความสนใจอาจเป็นความรู้สึกชั่วขณะหรือตลอดไปได้

สุชา จันทน์เอมและสุรางค์ จันทน์เอม (2529) ได้กล่าวถึงสาเหตุของความสนใจไว้ว่า

- 1) เกิดจากการเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น
- 2) เป็นสิ่งที่มีความหมายต่อบุคคล
- 3) เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงของบุคคล
- 4) บุคคลมีความถนัดในสิ่งนั้นและมีประสบการณ์มาบ้างแล้ว
- 5) เป็นสิ่งแปลกใหม่ทำให้ตื่นเต้น

จรินทร์ สกุลถาวร (มปป.) ได้กล่าวถึง สาเหตุของความสนใจไว้ดังนี้

- 1) ความต้องการของแต่ละบุคคล เช่น อยากเป็นคนเรียนเก่งก็ต้องพยายามสนใจในบทเรียน เพื่อที่จะได้ทำให้ตนเองเข้าใจและสอบได้คะแนนดี ๆ
- 2) การเอาอย่าง สิ่งใดที่คนในกลุ่มนิยมหรือสนใจ จะทำให้คนที่ใกล้ชิดหรืออยู่ในกลุ่มเดียวกันเกิด ความสนใจตามไปด้วย
- 3) การอ่าน การอ่านหนังสือก็ช่วยทำให้เกิดความสนใจได้ เช่นการอ่านชีวประวัติของนักประดิษฐ์ต่าง ๆ ก็จะทำให้ผู้อ่านนั้นมีความสนใจที่จะคิดประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ บ้าง
- 4) การศึกษาหรือการฝึกอบรมความรู้ความสามารถในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ย่อมจะทำให้เกิด ความสนใจขึ้น แม้ว่าในตอนแรกยังไม่มี ความสนใจเลย
- 5) ความแปลกประหลาด เมื่อได้พบเห็นสิ่งของที่แปลกประหลาด หรือไม่เคยพบเห็นมาก่อน จะทำให้เกิดความสนใจในสิ่งนั้นขึ้น

2) ความสนใจภายนอก เกิดขึ้นภายหลังหรือเป็นสิ่งที่ชอบปฏิบัติ และคิดว่าเป็นสิ่งที่ดี และยังได้กล่าวถึงลักษณะของความสนใจไว้ว่า

- 1) ความสนใจเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในบุคคล เนื่องจากถูกชักนำโดยสิ่งแวดล้อมต่างๆ
- 2) ความสนใจของแต่ละบุคคลมีความเข้มข้นแตกต่างกัน
- 3) ความสนใจที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ย่อมเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์
- 4) บุคคลย่อมมีความสนใจต่อสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป
- 5) ความสนใจอาจเป็นความรู้สึกชั่วขณะหรือตลอดไปก็ได้

สุชา จันทน์เอมและสุรางค์ จันทน์เอม (2529) ได้กล่าวถึงสาเหตุของความสนใจไว้ว่า

- 1) เกิดจากการเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น
- 2) เป็นสิ่งที่มีความหมายต่อบุคคล
- 3) เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงของบุคคล
- 4) บุคคลมีความถนัดในสิ่งนั้นและมีประสบการณ์มาบ้างแล้ว
- 5) เป็นสิ่งแปลกใหม่ทำให้ตื่นเต้น

จรินทร์ สกุลถาวร (มปป.) ได้กล่าวถึง สาเหตุของความสนใจไว้ดังนี้

- 1) ความต้องการของแต่ละบุคคล เช่น อยากเป็นคนเรียนเก่งก็ต้องพยายามสนใจในบทเรียน เพื่อที่จะได้ทำให้ตนเองเข้าใจและสอบได้คะแนนดี ๆ
- 2) การเอาอย่าง สิ่งใดที่คนในกลุ่มนิยมหรือสนใจ จะทำให้คนที่ใกล้ชิดหรืออยู่ในกลุ่มเดียวกันเกิด ความสนใจตามไปด้วย
- 3) การอ่าน การอ่านหนังสือก็ช่วยทำให้เกิดความสนใจได้ เช่นการอ่านชีวประวัติของนักประดิษฐ์ต่าง ๆ ก็จะทำให้ผู้อ่านนั้นมีความสนใจที่จะคิดประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ บ้าง
- 4) การศึกษาหรือการฝึกอบรมความรู้ความสามารถในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ย่อมจะทำให้เกิด ความสนใจขึ้น แม้ว่าในตอนแรกยังไม่มี ความสนใจเลย
- 5) ความแปลกประหลาด เมื่อได้พบเห็นสิ่งของที่แปลกประหลาด หรือไม่เคยพบเห็นมาก่อน จะทำให้เกิดความสนใจในสิ่งนั้นขึ้น

วณิช บรรจงและคนอื่น ๆ (2516) ได้เสนอแนะวิธีสร้างความสนใจไว้ดังนี้

- 1) ก่อนที่จะสอนเรื่องใดต้องสร้างความรู้พื้นฐานในเรื่องนั้นแก่นักเรียนเสียก่อน
- 2) จัดบทเรียนให้เหมาะสมกับความสามารถในการเรียนของนักเรียน
- 3) จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ทำงานได้สำเร็จเป็นขั้นเป็นอัน
- 4) ชี้แจงให้นักเรียนเห็นความก้าวหน้าของตนเอง ก็เป็นแรงจูงใจที่จะทำให้นักเรียน

อยากเรียน และมีความสนใจในงานนั้นมากขึ้น

- 5) ในการสอนครูควรชี้ให้นักเรียนเห็นความน่าสนใจของเรื่องที่เรียน
- 6) จัดสภาพในการเรียนให้เป็นที่น่ารื่นรมย์
- 7) ในการสอนแต่ละครั้งครูต้องจัดหาอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมมาใช้
- 8) ในการสอนแต่ละครั้งครูต้องมุ่งสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชานั้นควบคู่ไปด้วย
- 9) ควรจัดให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากที่สุด
- 10) จัดบทเรียนให้มีความหมายต่อชีวิตของนักเรียน

Super (1957) ได้กล่าวว่า ความสนใจของบุคคลสามารถศึกษาได้จากวิธีการดังนี้

1) ศึกษาความสนใจจากคำพูด (Expressed Interests) เป็นวิธีการศึกษาจากคำพูดหรือถ้อยคำของบุคคลเกี่ยวกับความสนใจ ความสนใจที่ได้จากการศึกษานี้เป็นพื้นฐานของการศึกษาความสนใจวิธีอื่น ซึ่งให้ผลค่าที่จำกัดและยังเชื่อถือได้ไม่เต็มที่นัก

2) ศึกษาความสนใจจากพฤติกรรมที่แสดงออก (Manifest Interests) เป็นวิธีการศึกษาจากพฤติกรรมที่แสดงออก สามารถสังเกตได้ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่บุคคลนั้นทำเป็นงานอดิเรกหรืองานประจำ

3) ศึกษาความสนใจจากแบบทดสอบ (Tested Interests) เป็นวิธีการศึกษาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากวิชาที่บุคคลนั้นสนใจ โดยยึดพื้นฐานของทฤษฎีที่ว่าบุคคลจะเลือกเรียนในสิ่งที่เขาสนใจ

4) ศึกษาความสนใจจากแบบสำรวจ (Inventoried Interests) เป็นวิธีการศึกษาโดยใช้แบบสำรวจ ด้วยการให้บุคคลได้แสดงความรู้สึก ชอบและไม่ชอบ นำผลจากการสำรวจไปวิเคราะห์ทางสถิติ ได้ผลออกมาเป็นคะแนนความสนใจ

Powell (1963) ได้เสนอไว้ว่า เราสามารถวัดความสนใจได้โดยวิธีต่อไปนี้

1) ใช้แบบสอบถามวัดความสนใจ (Interest Inventories) แบบวัดความสนใจ ประกอบด้วยข้อความชุดหนึ่ง สำหรับให้แต่ละบุคคลแสดงความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อข้อความต่าง ๆ เหล่านี้

2) ใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Open - Ended Questionnaires) โดยให้แต่ละบุคคล มีอิสระที่จะตอบคำถามต่าง ๆ ได้ตามความรู้สึกที่แท้จริงของตน

3) ใช้การสัมภาษณ์ (Interviews) การสัมภาษณ์ช่วยให้สังเกตเห็นพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามวัดความสนใจ เพราะสามารถใช้กับบุคคลจำนวนมากและทราบผลในเวลาอันรวดเร็ว

2.3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจทางการเรียน

เสาวภา หอสุชาติ (2524) ได้ศึกษาค้นหาทฤษฎีบางตัวที่ใช้ในการจำแนกนักเรียนเข้าเรียนตามโปรแกรมชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 686 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบความถนัด และแบบสอบถามความสนใจในอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า ความสนใจในอาชีพวิทยาศาสตร์ เกษตรกรรม ช่างอุตสาหกรรม และธุรกิจ ใช้เป็นตัวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่เป็นเกรดเฉลี่ยวิชาเลือกในโปรแกรม อังกฤษ-คณิตศาสตร์ เกษตรกรรม ช่างอุตสาหกรรมและธุรกิจได้

มนัสสวาท โทณะยะ (2531) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสนใจและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการสอนด้วยหลักการเรียนเพื่อรู้แจ้ง กับการสอนตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2531 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย เขตพญาไท กรุงเทพฯ จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ แบบทดสอบวัดความสนใจ และแบบทดสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอน ตามหลักการเรียนเพื่อรู้แจ้ง กับที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครู

มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ความสนใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุรางค์ เนียมฉาบ (2532) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสนใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ที่ได้รับการสอนโดยใช้หลักการเรียนรอบรู้ ตามระดับความสามารถของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชน์ ลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จำนวน 146 คน แบ่งเป็น 3 ระดับคือระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลางและต่ำ โดยใช้คะแนนจากการสอบเข้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิชาคณิตศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามวัดความสนใจการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกัน เมื่อได้รับการสอนโดยใช้หลักการเรียนเพื่อรอบรู้ ทำให้เกิดความสนใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

เกตุแก้ว ลาวัณวุฒิ (2534) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสนใจในการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนช้า และเหตุการณ์ด้วยวิธีสอนแบบปกติ กับวิธีสอนที่มีการเสริมแรงทางบวก โดยการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2534 โรงเรียนราชอุรุบุรณะ เขตราชอุรุบุรณะ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสนใจในการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสสัยทางการเรียน

2.4.1 ความหมายของนิสสัยทางการเรียน

Eysenck, Arnold and Meili (1979) ได้ให้ความหมายของนิสสัยว่า หมายถึง แนวโน้ม ของแต่ละบุคคล ที่แสดงพฤติกรรมจนเป็นนิสัย และเป็นไปโดยอัตโนมัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อได้รับการฝึกฝน หรือประสบการณ์ ดังนั้นนิสสัยทางการเรียนจึงเป็นพฤติกรรมทางด้านการเรียนที่ปฏิบัติเป็นประจำ โดยที่พฤติกรรมนั้นส่วนหนึ่งมาจากทักษะ และเทคนิคในการเรียน

สุวิมล เคนสุนทร (2525) ได้ให้ความหมายของนิสสัยว่า แนวโน้มที่บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ ตอบสนองต่อสิ่งไว้ในสภาพการณ์ต่างๆ ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันไป ในแต่ละบุคคล

Cattell (1950: อ้างถึงใน นวลละออ สุภาพล, 2527) ได้ให้ความหมายของนิสสัยว่า หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคล และกำหนดปฏิกิริยาอันกว้างขวาง ในการตอบสนอง

Goldenson (1984) ได้ให้ความหมายของนิสสัยว่าหมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นบ่อยๆจนเป็นนิสัย และเป็นไปโดยอัตโนมัติ เราจะพัฒนานิสสัยได้หลายทาง เช่น จากความคิด ความรู้สึก การพูด และการเดิน เช่นเดียวกับการพัฒนาเจตคติ นิสัยบอกถึงโครงสร้างของพฤติกรรมของเรา แต่ถ้าพฤติกรรมฝังแน่นเกินไป จะทำให้ไม่ยอมรับหรือปรับตัวรับสถานการณ์ใหม่ๆได้

Allport (1937 : อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2528) ได้ให้ความหมายของนิสสัยว่าหมายถึง แนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสภาพการณ์ต่างๆด้วยวิถีทางที่ตายตัว ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง คนที่มีลักษณะนิสัยต่างๆ ย่อมมีการตอบสนองต่อการปะทะสัมพันธ์ทางสังคมด้วยวิถีทางที่แตกต่างกัน

กันหา สุวรรณแสง (2533) ได้ให้ความหมายของนิสสัยว่า นิสัยเป็นระบบที่ถูกผสมผสานให้เกิดการโต้ตอบต่างๆต่อสิ่งเร้า

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า นิสัยหมายถึง สิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคล เป็นรูปแบบของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นบ่อยๆ เป็นแนวโน้มของบุคคลที่แสดงพฤติกรรมต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า โดยวิธีการที่แตกต่างกันไป ในแต่ละสภาพการณ์

2.4.2 ลักษณะของนิสัยทางการเรียน

ศรีสมร พุ่มสะอาด (2522) ได้กล่าวว่า นิสัยทางการเรียนสามารถแสดงได้ 2 ลักษณะ คือ นิสัยทางการเรียนที่ดีและนิสัยทางการเรียนที่ไม่ดี หากมีนิสัยทางการเรียนดีก็จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ซึ่งตรงกันข้ามหากมีนิสัยทางการเรียนที่ไม่ดีก็มีผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หรือไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียน แต่อย่างไรก็ตามนิสัยทางการเรียนไม่ได้เกิดโดยกำเนิด แต่เกิดจากการฝึกฝน การปฏิบัติซ้ำ ๆ เป็นประจำ ดังนั้นจึงสามารถปรับปรุง แก้ไขให้ดีขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูจะสามารถแก้ไขปรับปรุงได้ดี ทั้งนี้ เพราะเป็นผู้เกี่ยวข้อง และใกล้ชิดกับเรื่องการเรียนของนักเรียนมากที่สุด นักเรียนที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี ต้องมีนิสัยทางการเรียนที่ดีในเรื่องต่อไปนี้ คือ

- 1) การหลีกเลี่ยงการล่าช้าหรือผลัดเวลา ได้แก่ เรื่อง การไปโรงเรียน การจดงาน จดโน้ต การทอ่งหนังสือ การทำการบ้าน การเขียนรายงาน การส่งงานครู การเตรียมตัวสอบ การแบ่งเวลาในการทำงาน การดูหนังสือ การทำข้อสอบ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 2) วิธีการเรียนและวิธีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ เรื่อง การจัดการวางเรียน วิธีดูหนังสือ วิธีการจดงาน จดโน้ต วิธีการเรียน วิธีการทำการบ้าน การจัดการสภาพแวดล้อมทางบ้าน และทางโรงเรียนซึ่งจะทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพ วิธีการเตรียมสอบ วิธีการตอบคำถามและ การทำข้อสอบ วิธีการค้นคว้าเพื่อทำการบ้านหรือเขียนรายงาน การใช้ห้องสมุด

2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน

Gawronski and Mathis (1969) ได้ศึกษาความแตกต่างในด้านนิสัยทางการเรียน ลักษณะ บุคลิกภาพ และปัญหาส่วนตัว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าความสามารถ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับความสามารถ และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จาก 2 โรงเรียน ในมลรัฐอินเดียนา สหรัฐอเมริกา จำนวน 475 คน แบ่งนักเรียนเหล่านี้ ออกเป็น 3 กลุ่ม โดยให้คะแนนไอคิว และคะแนนเฉลี่ยสะสมที่ได้จากการเรียนมาแล้ว 3 ปี มาพิจารณาในการแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสำรวจนิสัยและเจตคติทางการเรียน แบบวัดบุคลิกภาพ ซีพีไอ (CPI-the California Psychological Inventory)

และแบบสำรวจปัญหาของ มูนนี (The Mooney Problem Check List) ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าความสามารถ มีรูปแบบของนิสัยทางการเรียน ไม่แตกต่างจาก นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สอดคล้องกับความสามารถของตน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าความสามารถ มีรูปแบบของนิสัยทางการเรียน ที่ดีกว่าอีก 2 กลุ่ม อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เสาวลักษณ์ จุมพลพงษ์ (2526) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู นิสัย ในการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และวิชาสังคมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2526 จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 365 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง แบบสำรวจนิสัย ในการเรียน แบบทดสอบวิชาภาษาไทย และวิชาสังคมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นิสัยในการเรียน ไม่มีความสัมพันธ์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย แต่นิสัยในการเรียนมีความสัมพันธ์กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิษุตา เต็มกุล (2528) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการแนะแนวกลุ่มค่อนิสัย ในการเรียน และทัศนคติทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 135 คน จากโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สังกัดกรมสามัญศึกษา แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง กลุ่มควบคุม 2 ห้อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจ นิสัยและทัศนคติทางการเรียน ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมการแนะแนวกลุ่ม มีนิสัยทางการเรียน และทัศนคติทางการเรียนดีกว่ากลุ่มควบคุมทั้ง 2 กลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

ชลธิชา จินดากุล (2529) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียน ความ สนใจภาษาอังกฤษ ทัศนคติต่อภาษาอังกฤษ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2529 จำนวน 399 คน สังกัดกรมสามัญศึกษากทม กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยได้แก่ แบบสำรวจนิสัยในการเรียน แบบวัดทัศนคติ แบบสำรวจความสนใจใน ภาษาอังกฤษ ผลการศึกษาพบว่านิสัยทางการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001

ปนัดดา พังงา (2537) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู นิสัยในการเรียน และแบบการคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2537 โรงเรียนในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 255 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดแบบแผนการอบรมเลี้ยงดู แบบสำรวจนิสัยในการเรียน และแบบทดสอบวัดแบบการคิด ผลการศึกษาพบว่า นิสัยในการเรียนของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับแบบการคิด แบบวิเคราะห์เชิงบรรทัดฐาน แบบจำแนกประเภทเชิงอ้างอิง แบบโยงความสัมพันธ์ ของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติทางการเรียน

2.5.1 ความหมายของเจตคติทางการเรียน

Nunnally (1970) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่า หมายถึง ท่าทีที่แสดงล่วงหน้า ให้ความรู้ว่ามีปฏิกิริยาที่ค่อนข้างคิดใด หรือสถานการณ์ใดๆ ในทางบวกหรือลบ จะมากหรือน้อยเพียงใดก็ตาม ท่าทีนี้พร้อมจะเอนเอียงในลักษณะเดิมเมื่อพบกับสิ่งดังกล่าวนั้นอีก

อนาสตาซี แอน (2519) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่า หมายถึง ความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่กำหนดให้เป็นบวกๆ ในทางชอบหรือไม่ชอบ เราสังเกตเจตคติโดยตรงไม่ได้แต่สรุปหาได้จากพฤติกรรมที่แสดงออก ทางภาษาและไม่ใช้ภาษา

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่า เจตคติเป็นความคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนที่พร้อมที่จะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก

ธีระพร อูวรรณโณ (2521) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่า หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หลังจากได้รับประสบการณ์นั้นมาแล้ว ซึ่งมีทั้งในทางชอบและไม่ชอบ

สุวิมล เค้นสุนทร (2525) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่าหมายถึง ความโน้มเอียงทางจิตใจของบุคคลที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า โดยแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องของความชอบ ไม่ชอบ ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อมั่นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ทัศนาศาสตร์ (2531) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่าหมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไปในทิศทางบวกหรือลบ ซึ่งความรู้สึกชนิดนี้ ย่อมทำให้บุคคลพร้อมที่จะกระทำสิ่งนั้นไปตามที่รู้สึกเสมอ

ศักดิ์ สุนทรเสณีย์ (2531) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่าหมายถึง ความสลับซับซ้อนของความรู้สึก ความอยาก ความกลัว ความเชื่อมั่น ความลำเอียงหรือการมีอคติของบุคคลในการที่จะสร้างความพร้อม ที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามประสบการณ์ของบุคคลนั้นที่ได้รับมา

รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์ (2533) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่าหมายถึง ศักยภาพภายในของบุคคล ที่มีแนวโน้มแสดงออกทางพฤติกรรมในทิศทางบวก ทิศทางลบหรือเป็นกลาง

สุรางค์ โคว์ตระกูล (2536) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่า เป็นอริยาสัย (Disposition) หรือความโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งคน วัตถุสิ่งของ หรือความคิด เจตคติอาจเป็นบวกหรือลบ ถ้าบุคคลมีเจตคติบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญต่อสิ่งนั้น ถ้ามีเจตคติลบก็จะหลีกเลี่ยง เจตคติเป็นสิ่งที่เรารู้ และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

นีออน กลิ่นรัตน์ (2537) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่าหมายถึง สภาพความพร้อมของจิตใจที่จะตอบสนองต่อบุคคล เหตุการณ์หรือสิ่งของอย่างใดอย่างหนึ่ง ในลักษณะที่แสดง ความชอบไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ซึ่งสภาพทางจิตใจนี้จะได้รับการเรียนรู้ การถ่ายทอดจากประสบการณ์ตรงหรือประสบการณ์ทางอ้อม และจะมีการเปลี่ยนแปลงต่อเมื่อได้รับประสบการณ์ใหม่เข้ามา

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งโน้มเอียงไปในทางบวกหรือลบ โดยจะแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทางบวกหรือลบ ตามประสบการณ์ที่ได้รับมา

2.5.2 องค์ประกอบและลักษณะของเจตคติทางการเรียน

ประภาณี สุวรรณ (2520) ได้แบ่งองค์ประกอบของเจตคติไว้ 3 ประการคือ

- 1) องค์ประกอบทางด้านพุทธิปัญญา ได้แก่ ความคิดซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มนุษย์ใช้ในการคิด ความคิดนี้อาจจะอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งที่แตกต่างกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความรู้

ความเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่องนั้น เป็นอย่างไรนั่นเอง

2) องค์ประกอบทางด้านท่าทีความรู้สึก เป็นส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเป็นตัวเร้าความคิดอีกต่อหนึ่ง ถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดี ขณะที่คิดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

3) องค์ประกอบทางการปฏิบัติ องค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติ หรือถ้าสิ่งเร้าเหมาะสม จะเกิดการปฏิบัติ หรือมีปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง

ธีระพร อุวรรณโณ (2521) กล่าวว่าอิทธิพลของการเกิดเจตคติแบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ

1) อิทธิพลจากพ่อแม่ พ่อแม่จะอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาด้านนิยม ความเชื่อ และความรู้สึกนึกคิดของเด็ก โดยเฉพาะในวัยก่อนเข้าโรงเรียน

2) อิทธิพลจากกลุ่มต่างๆ ครูและเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติของเด็กมาก โดยเฉพาะในกลุ่มโรงเรียน

3) อิทธิพลจากประสบการณ์ส่วนตัว ประสบการณ์ที่รุนแรง หรือกระทบกระเทือนจิตใจ การได้พบเห็นบ่อยๆ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพล ทำให้คนมีเจตคติ ที่แตกต่างกันออกไป

4) อิทธิพลจากสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ ต่างก็เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลในการเกิด และเปลี่ยนเจตคติ โดยเฉพาะอิทธิพลของสื่อมวลชน อาจเรียกได้ว่ามีมากที่สุด ในเรื่องที่ได้รับไม่คุ้นเคยมาก่อน

ศรีสมร นุ่มสะอาด (2522) ได้กล่าวว่านักเรียนที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี จะต้อง มีเจตคติในการเรียนในเรื่องต่อไปนี้

1) เจตคติที่ดีต่อครู การยอมรับในตัวครู ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพ การแต่งกาย เทคนิคและวิธีการสอน ความรู้ ความยุติธรรม ความประพฤติ ความเมตตากรุณา การช่วยเหลือ การรักษาระเบียบวินัย การลงโทษ ความสัมพันธ์กับนักเรียนและอารมณ์ของครู

2) เจตคติที่ดีต่อกระบวนการทางการศึกษา หรือการยอมรับคุณค่าทางการศึกษา ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวกับจุดหมายของการศึกษา ประโยชน์และคุณค่าของการศึกษา ความถนัดหรือความสนใจวิชาที่เรียน ความเอาใจใส่ สนใจต่อระบบการเรียนและวิธีการวัดผล การจัดกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียน และแรงจูงใจในการเรียน

สุรางค์ โค้วตระกูล (2536) กล่าวถึงลักษณะของเจตคติว่า

- 1) เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ของบุคคล
- 2) เจตคติเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลกล้าเผชิญกับสิ่งเร้าหรือหลักเล็ง และนั่นเจตคติจึงมีทั้งทางบวกและลบ

3) เจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ องค์ประกอบเชิงความรู้สึก อารมณ์ (Affective Component) องค์ประกอบเชิงปัญญาหรือการรู้คิด (Cognitive Component) องค์ประกอบเชิงพฤติกรรม (Psychomotor Component)

4) เจตคติเปลี่ยนแปลงได้ง่าย การเปลี่ยนแปลงของเจตคติอาจจะเปลี่ยนแปลงจากบวกเป็นลบ ซึ่งบางครั้งเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงทิศทางของเจตคติ หรืออาจจะเปลี่ยนแปลงความเข้มข้น (Intensity) หรือความมากน้อย เจตคติบางอย่างอาจจะหลุดเลิกละไปได้

5) เจตคติเปลี่ยนแปลงตามชุมชนหรือสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก เนื่องจากชุมชนหรือสังคมหนึ่ง ๆ อาจจะมีค่านิยมที่เป็นอุดมการณ์พิเศษเฉพาะ และนั่นค่านิยมเหล่านั้นจะมีอิทธิพลต่อเจตคติของบุคคลที่เป็นสมาชิก ในกรณีที่ต้องการเปลี่ยนเจตคติ จะต้องเปลี่ยนค่านิยม

6) สังคมประภค (Socialization) มีความสำคัญต่อพัฒนาการเจตคติของเด็ก โดยเฉพาะเจตคติต่อความคิดและหลักการที่เป็นนามธรรม อุดมคติ

วิวัฒน์ชัย อรุณอินง (2521: อ้างถึงใน นงลักษณ์ อรุณสุข, 2536) ได้กล่าวถึงการวัดเจตคติอาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

1) การออกแบบสัมภาษณ์ (Survey Interview) โดยอาจจะเป็นคำถามประเภทให้เลือกตอบ โดยกำหนดคำตอบไว้ให้แล้ว เช่น ใช่ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ หรือ อาจใช้คำถามประเภทเปิดโอกาสให้ผู้ตอบ ตอบได้อย่างอิสระเต็มที่ (Open-Ended Question)

2) การแบ่งช่วงสเกล (Scaling Technique) หรือการใช้ช่วงการแบ่งการวัดออกตามความคิดเห็นเป็น 5 ช่อง เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เป็นต้น

3) วิธีพิเศษ (Special Technique) ในการวัดเจตคติ ผู้ตอบอาจตอบไม่ตรงกับความจริง ทั้งนี้เพราะค่านิยมและประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่น เป็นเช่นนั้น ดังนั้นเราควรจะใช้วิธีทางอ้อม เพื่อใช้วัดโดยไม่ให้ผู้ตอบทราบว่า กำลังทดสอบอะไรอยู่ โดยอาจใช้วิธีการบรรยายความรู้ และประสบการณ์จากรูปภาพที่นำมาให้ดู

2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติทางการเรียน

สุวิมล เค้นสุนทร (2525) ได้ศึกษาคำแปรทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย ปีการศึกษา 2524 ในกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว แบบวัดแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ แบบตรวจสอบ ความสนใจ ในแผนการเรียน แบบสำรวจนิสัยและเจตคติทางการเรียน ผลการศึกษาพบว่า ตัวพหุภาคย์ที่ดี ในการพหุภาคย์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ เกษตรกรรม ช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และศิลปกรรม คือ นิสัยและเจตคติทางการเรียน

เพ็ญนิมล คูศิริวิเชียร (2526) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่อยู่นอกเหนือความสามารถ ทางด้านสติปัญญา ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 368 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ และแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบที่อยู่นอกเหนือความสามารถทางด้านสติปัญญา ผลการศึกษาพบว่า ตัวพหุภาคย์ที่ดี ในการพหุภาคย์ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ได้แก่ความสนใจในวิชาคณิตศาสตร์ แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์

ประสงค์ เกียรติการณ์ (2527) ได้ศึกษาองค์ประกอบด้านตัวนักเรียนและครู ในฐานะ เป็นตัวพหุภาคย์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดแพร่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียน ในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่ จำนวน 538 คน และครูผู้สอนกลุ่ม สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต แบบสอบถาม วัดเจตคติในการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ของนักเรียน แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของครู ผลการศึกษาพบว่า ตัวพหุภาคย์ที่ดีที่สุด ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คือ เจตคติในการเรียน

ชลธิชา จินตกุล (2529) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียน ความสนใจในภาษาอังกฤษ ทักษะคิดต่อภาษาอังกฤษ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2529 จำนวน 399 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสำรวจนิสัยในการเรียน แบบวัดทัศนคติ แบบสำรวจความสนใจในภาษาอังกฤษ ผลการศึกษาพบว่า ทักษะคิดต่อวิชาภาษาอังกฤษ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

สุรีย์ ประภาสจันทร์ (2531) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยทางการเรียน ทักษะคิดทางการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลเมือง จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลเมือง จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2531 จำนวน 160 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบวัดนิสัยทางการเรียน แบบวัดทัศนคติทางการเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการศึกษาพบว่า นิสัยทางการเรียน ทักษะคิดทางการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.6.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สุรชัย ชวัญเมือง (2522) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความรู้หรือทักษะที่ได้รับจากการเรียนการสอน ที่ได้พัฒนาขึ้นมาเป็นลำดับขั้น ในวิชาต่างๆที่เรียนมาแล้ว

กระทรวงศึกษาธิการ (2525) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึงความสำเร็จหรือความสามารถในการกระทำใดๆ ที่จะต้องอาศัยทักษะหรือความรู้ในวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ

ไพศาล หวังพานิช (2526) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ ที่เกิดจากการฝึกอบรมหรือการสอน

สุภัททา ปิณฑะแพทย์ (2534) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความสามารถหรือประสิทธิภาพของบุคคลที่เรียนรู้ได้ ในสิ่งที่ได้รับการฝึกฝน อบรม สั่สอน เช่น ความสามารถในการเรียนในโรงเรียน

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ทักษะ ความสามารถ หรือประสิทธิภาพของบุคคล ที่เกิดจากการฝึกฝนหรืออบรมสั่งสอน

2.6.2 องค์ประกอบ และการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไพศาล หวังพานิช (2526) ได้กล่าวถึงการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า สามารถ วัดได้ 2 แบบ ตามจุดมุ่งหมายและลักษณะวิชาที่สอน

1) การวัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะของ ผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าว ในรูปของการกระทำจริงให้ออก เป็นผลงาน เช่น วิชาศิลปะศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้น การวัดแบบนี้จึงต้องใช้ "ข้อสอบภาคปฏิบัติ" (Performance Test)

2) การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ซึ่งเป็น ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่าง ๆ สามารถวัดได้ โดยใช้ "ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์" (Achievement Test)

Prescott (1963 : อ้างถึงใน เกตุแก้ว ลาวัณญ์, 2534) ได้สรุปว่าองค์ประกอบ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ดังต่อไปนี้

1) องค์ประกอบทางด้านร่างกาย ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพ ทางกาย ข้อบกพร่องทางกายและบุคลิกท่าทาง

2) องค์ประกอบทางด้านความรัก ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบิดามารดา ความสัมพันธ์ ของบิดามารดากับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างลูก ๆ ด้วยกัน และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ทั้งหมดในครอบครัว

- 3) องค์ประกอบด้านวัฒนธรรมและสังคม ได้แก่ ชนบธรรมเนียม ประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมทางบ้านและฐานะทางบ้าน
- 4) องค์ประกอบทางความสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนวัยเดียวกันทั้งที่บ้านและโรงเรียน
- 5) องค์ประกอบทางการพัฒนาแห่งตน ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ เจตคติของนักเรียนต่อการเรียน
- 6) องค์ประกอบทางการปรับตัว ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การแสดงออกทางอารมณ์ จากเอกสารและงานวิจัย จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ ความสนใจทางการเรียน นิสัยทางการเรียน เจตคติทางการเรียน ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นที่ต้องนำองค์ประกอบเหล่านี้ร่วมกันพิจารณา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครราชสีมา